

מיכל בקי עבודות 1990

מיכל בקי מציגה מעבודותיה בגלריה של הסדנה לאמנות ביבנה, זו לה תערוכתה הרביעית מאז סיימה את לימודיה באקדמיה לאמנות ועיצוב "בצלאל" ב-1988.

מיכל בקי מציגה בתערוכתה הנוכחית רישומים גדולים בטוש על נייר כרומו ועבודות צבע קטנות על נייר, שנעשו במהלך שנה זו. עבודות אלה משקפות עולם דימויים פרטי, מוזר ואבסורדי ונוגעות בתוך כך בנושאים "גדולים" כמוות, התבהרות מינית, הרדות שונות, ועוד.

ב-1989 שנה לאחר סיום לימודיה, הציגה מיכל בגלריה של המחלקה לאמנות ב"בצלאל" ציורי שמן דשנים ובהם אנשים אוכלים סביב שולחנות חסרי רגליים הנמצאים במצב בולמוסי של אכילה כפייתית רעבים תמיד. אחד הפירושים האפשריים למצב זה הוא ההבדל בין האכילה לציור. השולחנות חסרי הרגליים נראים כמו בדי ציור מונחים במאוזן. האנשים האוכלים מעבירים מהשולחן אל פיהם ספק דבר מאכל ספק צבע. יחסי חילופין אלה שבין אוכל לצבע, שולחן לציור, סועד לאמן, מומרים בסדרת הרישומים הנוכחית במצב יותר סובלימטיבי. תחושת השובע מציור השמן הובילה את מיכל בקי לעבודות הרישום הנוכחיות המצוירות בטוש, אמצעי מוקצה בדרך כלל. איתם מקנסים הצבעוניות העשירה תפס השחור לגוונים. הרישום הפך בעבודות אלה מכלי עזר לדבר עצמו. ההתרחקות מהצבע, מהחומר מעורר ההסתכלות התבטאה גם בשנוי תמוני. בעבודות השמן צוירו עצמים רבים מתוך התבוננות. ברישומים הנוכחיים בולט השמוש בציור דמיוני ופנטסטי שבו חפצים יומיומיים משנים את יעודם המקורי. באחד הרישומים נמצאות שתי דמויות בתוך הגיית כביסה סגלגלה מלאה עד מחציתה במים, האחת יושבת מוגבהת מעט מאחור, נוגעת בראשה כמיטיבה את שערה או מתגרדת. בחרטום הגיית יושבת דמות אחרת בברכיים כפופות ו"נוהגת". מצב זה חוזר בעבודה אחרת בו נראית דמות - ספק אשה ספק גבר, נחה במיטה מכוסה בכילה, בתנוחה בלתי אפשרית והיא תומכת בראשה. המיטה האינטימית, המגוננת מכוסה כילה שחורה מסוככת וחונקת, חושפת ומסתירה בה בעת, כשהרושם המצחיק המתעורר עקב תנוחתה המוזרה של הדמות, מתחלף בתחושה של בעתה ממקומות סגורים. ברישום אחר, נערה צעירה לבושה חולצה ארוכת שרוולים ותחתונים, עומדת בתוך הגיית עגולה מלאה במים ואוכלת. מולה, בתוך אגרטל, פרחי חמונית. פרח החמונית מלא הגרעינים הנראה כהגזמה של ביצית

אשה, כעין סמל לפוריות ובשלות מוחלטת, מנוגד לזהותה המינית המסוכסכת של הנערה המסתירה את פלג גופה העליון כאשר רק תחתונים, ספק מכסים ספק חושפים את פלג גופה התחתון. מבוכה זו בשאלת הזהות המינית קיימת גם ברישום בו נראית דמות אשה צעירה כורעת על ארבע, מחייכת בערמוניות כשהיא עירומה פרט לתחתונים וגרביים שחורות שהיא לובשת. כריעתה יכולה להתפרש כחלק ממשחק ילדים אותו היא משחקת או כחלק ממשחק מין בוגר. תנוחתה הפרובוקטיבית וחיוכה, שנועדו לצופה, עומדים בניגוד מביך לגרביים שלרגליה.

ברישום נוסף יש סירה/מאפרה ובתוכה צדף, פרח וארגז חתום. בחרטום הסירה דמות אדם הפותחת פיה ומביאה אליו אצבע ארוכה בתהייה גדולה. צרוף משולש זה של סירה, ארגז סגור, ודמות שואלת, מעוררת תחושה חריפה של מסע אל הלא נודע, אולי מסע אל המוות. אוירת חרדה קיימת ברישום נוסף המתאר בחלקו התחתון מדרגות נעות - אולי ברכבת תחתית, בתחנת אוטובוס, או במקום מעבר עירוני אחר, ומעליהן מרחפת עוגה המצויירת בסגנון קומיקס עם שלושה סימני ריח מתפתלים מעליה. רישום זה מציג את החרדה ואת נחמתה האפשרית, אלא שהן אינן נוגעות זו בזו, אלא מתקיימות זו בצד זו, ובדומה לטעם מתוק וטעם מלוח, אינן מבטלות האחת את רעותה.

בעבודות אלה חושפת מיכל בקי עולם בו מופיעות דמויות שמניעיהן אינם לגמרי ברורים וחפצי יום יום המשנים את תפקידם ויעודם המקורי, החפצים הופכים לבמות לתיאטרון האבסורד בו, מככבות דמויות הנמצאות במצבים פרטיים מאוד ואינן אמורות להיות נצפות, אך בו זמנית הן מודעות להיותן נחזות, ומבצעות תנועות מצחיקות ומשוננות כדי להשתתף בהצגה.

אם בעבודות השמן הדמויות "אוכלות את החיים ואת האמנות", ברישומיה השיגה מיכל בקי ניכור מכוון באמצעות הרישום בטוש שחור, טכניקה יבשה ונטולת כל יומרה, ובמצב התיאטרלי המרוחק, בו מוצבות דמויותיה.

מוניקה לביא

א ו צ ר ת